

พุทธิกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ

จังหวัดพิจิตร ผลัดเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548

Behavioral Surveillance System Among Male Conscripts, Phichit May 2005

ณัฐวรรณ จันทนาการ *

จิตาภา อุย์พันธ์ **

วิไลวรรณ ยาประสิทธิ ***

บทคัดย่อ

การศึกษาพุทธิกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ของทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตร ผลัดเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนงาน/โครงการควบคุม และป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มเยาวชนของจังหวัดพิจิตร ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม ระบบเฝ้าระวังพุทธิกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ของสำนักงำนบดวิทยา กรมควบคุมโรค ใช้โปรแกรม Epi Info, version 6.04 d ในการจัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ กำรร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่าชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตร ผลัดที่ 1 ปี 2547 - 2548 มีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณ 3 ปี พ.ศ. 2547 อายุเฉลี่ย 20.4 พ.ศ. 2548 อายุเฉลี่ย 23.1 อายุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกลดลง มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตั้งแต่อายุ 8 ปี (1 คน จากทั้าร 453 คน) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 36.3 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 31.6 และสถานภาพโสด ร้อยละ 77.0 ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นปี 2547 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วร้อยละ 72.7 ปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 78.0 คุณอนที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยครั้งแรกเป็นคนรักหรือเพื่อนสนิท มากที่สุดร้อยละ 64.8 การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกใช้น้อยลงปี พ.ศ.

* นักวิชาการสาธารณสุข 7 งานควบคุมโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

** นักวิชาการสาธารณสุข 7 งานระบบวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

*** นักวิชาการสาธารณสุข 6 งานพัฒนาบุคลากร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

2547 ใช้ร้อยละ 48.3 ปี พ.ศ. 2548 ลดลงเหลือร้อยละ 46.8 พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการมีเพศสัมพันธ์รอบปีที่ผ่านมา ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ลดลงเกือบทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มหญิงอื่น และยังคงใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งมากที่สุดในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ เท่ากับร้อยละ 64.0 ด้านการปฏิบัติตามเมื่อป่วยเป็นโรคพบว่ามีการปฏิบัติตามที่ถูกต้องมากขึ้น ส่วนประสบการณ์การใช้สารเสพติดพบว่ามีประสบการณ์การเคยใช้ลดลง สารเสพติดที่เคยใช้ส่วนใหญ่คือนุหรี่ เช่นเดียวัสดุห้องนอนปี ส่วนการใช้สารเสพติดรอบปีที่ผ่านมาพบว่าเคยใช้ยาบ้าจำนวน 40 คน (ร้อยละ 8.9) ซึ่งทหารกองประจำการดังกล่าวเคยอาชญากรรมกรุเทพมหานคร และชลบุรี จำนวน 10 คน (ร้อยละ 25) การใช้สารเสพติดชนิดนิดพบร่วมกันที่ส่วนใหญ่ใช้ลดลง แต่พบว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนร่วมเพศ 1 เดือน เพิ่มขึ้นโดยปี พ.ศ. 2547 เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนร่วมเพศเท่ากับร้อยละ 3.5 ปี พ.ศ. 2548 เพิ่มเป็นร้อยละ 5.4 ด้านความรู้และความตระหนักรับว่ามีความรู้เพิ่มขึ้น ความรู้เรื่องการมีคู่นอนเพียงคนเดียวที่ไม่มีเชื้อเออดส์และคนที่เรามองเห็นว่ามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดีอาจเป็นคนที่มีเชื้อเออดส์ได้พบว่ามีความรู้ลดลง

ข้อมูลพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มทหารกองประจำการ จังหวัดพิจิตร สะท้อนสถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมในกลุ่มวัยรุ่นชายของจังหวัดพิจิตร แสดงให้เห็นว่าปัญหาการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของวัยรุ่นชาย จังหวัดพิจิตรยังคงอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง หน่วยงานที่

เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม รวมถึงการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศ และหญิงอื่น

Abstract

The purpose of the study about the behavior related to HIV infection of the male army conscripts in a regular unit of Phichit Province in turn of May, 2005 was in order to bring this data for planning to control and prevent AIDS from those and teenagers in Phichit Province.

It was the study of epidemiology as description from the data of questionnaire of behavior watching out system related to HIV infection of Epidemiology Office, Disease Control Department, Ministry of Public Health. It was the second time of this performance in Phichit by using Epi. info version 6.04 Program to manage and analyse data by mean and percentage statistic.

Owing to the study it was found that the average age of young men who became soldiers in a regular unit of Phichit in 2004 – 2005 was higher about 3 years. The average age was 20.4 in 2004 and 23.1 in 2005. 36.3% of them graduated junior high school, 36.1% were employees and 77.0% were unmarried. They used to have sexual relation 72.7%

in 2004 and this increased to 78.0% in 2005. Most of the mates that they first had sexual relation were lovers and close friends 64.8%. Condoms were used fewer in their first sexual relation in 2004 – 2005 48.3% and 46.8%. The habit of using condoms every time in having sexual relation all year round of most of all groups decreased besides prostitutes. This group used the most condoms about 64.0%.

When they knew that they got venereal disease, they understood better how to do. It was found that they took drug addict less. Normally they smoked cigarettes in 2004 as well as 2005.

It was also found that 40 soldiers or 8.9% in a regular unit of Phichit used to take methamphetamine. Ten of them used to work in Bangkok and Chonburi Province. Injection was used less but drinking alcohol before having sexual relation increased 3.5% in 2004 and 5.4% in 2005. They were more careful a bit better. But their awareness of having only one mate that freed from HIV and the ones who looked healthy might get HIV decreased.

It showed that the tendency of a risk group who used to have experiences in sex was increasing in 2005 and the only youngest one was 8 years old. Most of the males that those first had sexual relation were lovers and close friends. Moreover condoms were used fewer with prostitutes.

So campaigns on AIDS prevention and control for all groups should be acted urgently and continuously. It should reach all groups that they can buy condoms conveniently eg. From automatic machines, condoms should be available in order to reach the target of 100%.

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 สำนักระบบวิทยาได้ทำการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี โดยการติดตามแนวโน้มของพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีที่สำคัญ เช่น ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก การมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนครั้งแรก การมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประจำต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนประจำต่าง ในกลุ่มประชากรที่เฝ้าระวังต่างๆ ทหารกงประจำการเป็นประจำการเฝ้าระวังที่สำคัญกลุ่มนี้ พฤติกรรมในกลุ่มทหารกงประจำการเป็นภาระท่อนที่ดีของพุทธิกรรมในวัยรุ่นชายทั่วไป และกลุ่มประชากรวัยรุ่นหนุ่มตลอดต้น

จังหวัดพิจิตรได้เริ่มดำเนินการเฝ้าระวังพุทธิกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชาย – หญิง และ กลุ่มคุณงาน ชาย – หญิง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ส่วนกลุ่มทหารกงประจำการไม่ได้ดำเนินการเฝ้าระวังเนื่องจากไม่ใช่จังหวัดที่ตั้งของค่ายทหาร แต่จากการศึกษาความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีของสถาบันวิจัย

นิพนธ์ต้นฉบับ

วิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมแพทย์ทหารบก (HIV Sentinel Sero Surveillance) ในกลุ่มทหารเกณฑ์เฉพาะจังหวัดพิจิตรพบว่ามีแนวโน้มขึ้นลงไม่คงที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 (ข้อมูลผลเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2546 ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีจังหวัดพิจิตรเท่ากับร้อยละ 1.9) และในปี พ.ศ. 2546 พบว่าความชุกของ การติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตร สูงเป็นลำดับที่ 3 ของประเทศไทย คือร้อยละ 1.6 ส่วนปี 2547 ความชุกการติดเชื้อเท่ากับร้อยละ 0.3 ในขณะที่ความชุกการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มทหาร กองประจำการของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. 2536 พบร้อยละ 3.6 ปี พ.ศ. 2541 ลดลงเหลือร้อยละ 1.9 และปีล่าสุด พ.ศ. 2547 ลดลงเหลือร้อยละ 0.5 เพื่อการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง งานควบคุมโรคเดสจึงดำเนินการศึกษาพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มทหาร กองประจำการ

วัสดุและวิธีการ

การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม ที่ตอบด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรฐานที่สำนักงำนวิทยา ร่วมกับจังหวัดที่เข้าโครงการกำหนด และได้ผ่านการทดสอบภาคสนามแล้ว ประชากรเป็นทหารกองประจำการ จังหวัดพิจิตร ปี 2547 จำนวน 381 คน ปี 2548 จำนวน 453 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งครบ และไม่ครบในประเด็นคำถาม และผู้ตอบไม่ต้องระบุชื่อ หรือข้อมูลอื่นๆ ที่จะใช้เพื่อระบุตัวบุคคลได้ ซึ่งทีมวิจัย เป็นผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการเก็บข้อมูล รวมถึงให้คำแนะนำก่อนการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงปล่อยให้ทหารกองประจำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อตอบเสร็จให้นำแบบสอบถามคืนผู้เก็บ รวบรวมข้อมูล โดยการใส่ลงในกล่องที่เตรียมไว้ด้วยตนเอง

แบบสอบถามที่ตอบครบเรียบร้อยแล้วจะถูกนำมาตรวจทานอีกครั้งหนึ่ง และทำการบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยทีมงานวิจัยใช้โปรแกรม Epi Info, version 6.04 d ในการวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตร
- เพื่อดictตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระดับความรู้และความตระหนักรiskที่ขึ้นปัญหาเอกสารส์ในกลุ่มทหารกองประจำการของจังหวัดพิจิตร

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พ布ว่าชายไทยที่เข้าเป็นพหุภารกงประจำการจังหวัดพิจิตรผลดีที่ 1 มีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณ 3 ปี อายุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกลดลง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอาชีพรับจ้างสูงสุด และส่วนใหญ่ยังเป็นโสด ส่วนใหญ่เคยอาศัยอยู่จังหวัดพิจิตรน้อยลง (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของชายไทยที่เข้าเป็นพหุภารกงประจำการ จำแนกตามลักษณะทางประชากร จังหวัดพิจิตร พ.ศ.2547 – 2548

ลักษณะทางประชากร	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน (n=381)	ร้อยละ	จำนวน (n=453)	ร้อยละ
กลุ่มอายุ (ปี)				
17 - 20	156	41.0	183	40.4
21 - 24	218	57.2	263	58.1
25 - 28	7	1.8	6	1.3
29	0	0.0	1	0.2
เฉลี่ย	20.4		23.1	
การศึกษา				
ประถมศึกษา (ป. 1 - ป. 6)	91	23.9	116	25.6
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1 - ม. 3)	135	35.4	164	36.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4 - ม. 6)	91	23.9	111	24.6
อาชีวศึกษา และระดับอนุปริญญา	48	12.6	49	10.8
ปริญญาตรีขึ้นไป	15	3.9	11	2.4
ไม่ได้เรียน	1	0.3	2	0.4

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 1 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของชายไทยที่เข้าเป็นพหารกongประจำการ จำแนกตามลักษณะทางประชาราช จังหวัดพิจิตร พ.ศ.2547 – 2548

ลักษณะทางประชาราช	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน (n=381)	ร้อยละ	จำนวน (n=453)	ร้อยละ
อาชีพก่อนถูกเกณฑ์ทหาร				
รับจ้างทั่วไป	135	35.4	143	31.6
เกษตรกรรม	25	6.6	24	5.3
นักเรียน นักศึกษา	77	20.2	77	17.0
ลูกจ้าง โรงงาน บริษัท	68	17.9	128	28.3
ลูกจ้างร้านค้า	12	3.1	15	3.3
ค้าขาย	18	4.7	17	3.8
กรรมกร ผู้ใช้แรงงาน	4	1.1	11	2.4
ว่างงาน	33	8.6	34	7.5
อื่น ๆ (หางานมือ, อาชีพอิสระ, ราชการ)	9	2.4	4	0.9
สถานภาพสมรส				
โสด	296	77.6	349	77.0
คู่ / เพื่อน / แฟน	79	20.8	100	22.1
หย่าร้าง	2	0.5	1	0.2
แยกกันอยู่	4	1.1	3	0.7

2. ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก และการมีเพศสัมพันธ์รอบปีที่ผ่านมา

ทหารกองประจำการมีเพศสัมพันธ์แล้วเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ปี 2547 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 72.7 ปี 2548 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วเพิ่มเป็นร้อยละ 78.0 เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุ 8 ปี และส่วนใหญ่ร่วมเพศกับคนรัก หรือเพื่อนสนิท ร้อยละ 23.5 มีเพศสัมพันธ์กับหญิงชาวบริการทางเพศ ร้อยละ 4.3 มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายร้อยละ 0.9 โดยใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก บังคับอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์รอบปีที่ผ่านมากับหญิงชาวบริการทางเพศลดลง (ตาราง 2)

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของทหารกองประจำการ จำแนกตามประสบการณ์การร่วมเพศ จังหวัดพิจิตร ในปี พ.ศ. 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การร่วมเพศ	(n=381)		(n=450)	
เคย	277	72.7	351	78.0
ไม่เคย	104	27.3	99	22.0
อายุที่มีเพศสัมพันธ์	(n=237)		(n=292)	
8 ปี	0	0.0	1	0.3
10 ปี	1	0.4	1	0.3
11 ปี	0	0.0	1	0.3
12 ปี	1	0.4	2	0.7
13 ปี	2	0.8	8	2.7
14 ปี	8	3.4	8	2.7
15 ปี	39	16.5	43	14.7
16 ปี	38	16.0	33	11.3
17 ปี	40	16.9	63	21.6
18 ปี	55	23.2	66	22.6
19 ปี	25	10.5	30	10.3
20 ปี	23	9.7	29	9.9
21 ปี	5	2.1	6	2.1
22 ปี	0	0.0	1	0.3
เฉลี่ย	17.1		20.9	
ประเภทคุณอนที่ร่วมเพศครั้งแรก	(n=252)		(n=324)	
คนรัก หรือเพื่อนสนิท	147	58.3	210	64.8
เมีย / คนที่อยู่กินด้วยกันในปัจจุบัน	58	23.0	76	23.5
หญิงอื่น	32	12.7	21	6.5

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 2 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของทหารกองประจำการ จำแนกตามประสบการณ์การร่วมเพศ จังหวัดพิจิตร ในปี พ.ศ. 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หลงขยับบริการทางเพศ	15	6.0	14	4.3
ผู้ชาย	0	0.0	3	0.9
การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก	(n=263)		(n=331)	
ใช้	127	48.3	155	46.8
ไม่ใช้	136	51.7	176	53.2

3. ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ และการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ในการมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมา

ชาวยไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการของจังหวัดพิจิตรรอบปีที่ผ่านมา มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายเพิ่มขึ้น ส่วนการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นรอบปีที่ผ่านมาพบว่า ในปี พ.ศ. 2548 มีสัดส่วนลดลงทุกกลุ่ม

ด้านการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ในการมีเพศสัมพันธ์รอบปีที่ผ่านมาเมื่อมีคุณอนเป็นหญิงขยับบริการทางเพศ มีสัดส่วนสูงที่สุด ทั้ง 2 ปี และมีแนวโน้มลดลง และอัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับหญิงขยับบริการทางเพศลดลง (ตาราง 3)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของชาวยไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการจำแนกตามพฤติกรรมในการมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมา ของจังหวัดพิจิตร 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน (n=381)	ร้อยละ	จำนวน (n=453)	ร้อยละ
มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขยับบริการทางเพศ	59	21.3	63	14.0
ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง	43	72.9	48	64.0
มีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น	130	46.9	175	39.8

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 3 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของชายไทยที่เข้าเป็นพิการกองประจำการจำแนกตามพฤติกรรมในการมีเพศสัมพันธ์ ในรอบปีที่ผ่านมา ของจังหวัดพิจิตร 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน (n=381)	ร้อยละ	จำนวน (n=453)	ร้อยละ
ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง	52	40.0	79	43.9
มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย	7	2.5	12	2.7
ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง	4	57.1	8	47.0
ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับหญิงขายบริการทางเพศ	45	76.3	69	75.8
ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ ครั้งล่าสุดกับหญิงอื่น	74	56.9	118	60.5

4. ประวัติการป่วยเป็นภาระโรค

สัดส่วนของชายไทยที่เข้าเป็นพิการกองประจำการที่เคยป่วย หรือสองสัญญาป่วยเป็นภาระเพิ่มขึ้น ในขณะที่การปฏิบัติดน ไปพบแพทย์ที่คลินิก ศูนย์การโรค หรือโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น เช่น กัน ผู้ที่ไม่ได้รับการรักษาลดลง พนว่า ส่วนใหญ่ไปช้อปยาคินเอง โดยไม่ได้พบแพทย์เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50.0 ในปี พ.ศ.2548 (ตาราง 4)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของการป่วยเป็นภาระโรค และการปฏิบัติดน ในรอบปีที่ผ่านมาของชายไทยที่เข้ามาเป็นพิการกองประจำการ จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547 - 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเคยเป็นภาระโรค	(n = 271)		(n = 257)	
เคยเป็นหรือสองสัญญาเป็นภาระโรค	52	19.2	50	19.5
ไม่เคยเป็นหรือสองสัญญาเป็นภาระโรค	219	80.80	207	80.5
การปฏิบัติดนถ้าป่วยภาระ	(n = 52)		(n = 50)	
ซื้อยาคินเองโดยไม่ได้พบแพทย์	12	23.1	25	50.0
ไปพบแพทย์ที่คลินิก ศูนย์การโรค หรือโรงพยาบาล	8	15.4	12	24.0
ไม่ได้รักษา	32	61.5	13	26.0

5. ประวัติการใช้สารเสพติด และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

พฤติกรรมการใช้สารเสพติดและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบร่วมกับการของประจำการของจังหวัดพิจิตร ใช้สารเสพติดลดลง สารเสพติดที่เคยใช้ส่วนใหญ่คือบุหรี่ เมื่อนับทั้ง 2 ปี (ตาราง 5)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของการใช้สารเสพติดของชายไทยที่เข้าร่วมการของประจำการจังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547–2548

พฤติกรรมที่เพิ่ร่วง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเคลื่อนไหวหรือการใช้สารเสพติด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(n = 376)		(n = 444)	
เคย	298	79.3	346	77.9
ประสบการณ์การใช้สารเสพติด	(n = 295)		(n = 444)	
บุหรี่	261	88.5	326	73.4
ยาบ้า	26	8.8	124	27.9
กัญชา	1	0.3	42	9.5
เชโรอีน	1	0.3	11	2.5
กัญชา	1	0.3	96	21.6
ฟัน	0	0.0	7	1.6
ยาค	0	0.0	6	1.4
ยาอี	2	0.7	12	2.7
กระท่อม	0	0.0	60	13.5
อื่น ๆ (เหล้า)	3	1.0	16	3.6
ประสบการณ์การใช้สารเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(n = 267)		(n = 437)	
บุหรี่	242	90.6	295	67.5
ยาบ้า	13	4.9	40	9.2
กัญชา	5	1.9	8	1.8
เชโรอีน	2	0.7	5	1.2
กัญชา	4	1.5	36	8.2
ฟัน	0	0.0	4	0.9

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 5 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของการใช้สารเสพติดของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยาแก๊ส	0	0.0	4	0.9
ยาอีส	0	0.0	7	1.6
กระท่อม	0	0.0	20	4.6
อื่น ๆ (เหล้า)	1	0.4	18	4.1

6. ประวัติการใช้สารเสพติดชนิดนี้ด

พฤติกรรมการใช้สารเสพติดชนิดนี้ด พบว่าชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการของจังหวัดพิจิตรเคยใช้สารเสพติดชนิดนี้ดลดลง การใช้เข้มข้นยา.rwm กับผู้อื่นรอบปีที่ผ่านมา การใช้สารเสพติดก่อนร่วมเพศ 1 เดือนที่มา และการเกยดีมเกร็งดีมที่มีผลก่อช้อล์ ในปี พ.ศ. 2548 พบว่าลดลง (ตาราง 6)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของประสบการณ์การใช้สารเสพติดชนิดนี้ด ของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน (n = 296)	ร้อยละ	จำนวน (n = 447)	ร้อยละ
การใช้สารเสพติดชนิดนี้ดในรอบปีที่ผ่านมา				
เคย	12	4.1	6	13
ไม่เคย	284	95.9	441	87
การใช้เข้มข้นยา.rwm กับผู้อื่นรอบปีที่ผ่านมา	(n = 296)		(n = 447)	
เคย	7	2.4	5	1.1
ไม่เคย	289	97.6	442	98.90
การใช้สารเสพติดก่อนร่วมเพศ 1 เดือนที่ผ่านมา	(n = 267)		(n = 446)	
เคย (ใช้ทุกครั้ง)	5	1.9	6	1.3
ไม่เคย	262	98.10	440	98.70

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 6 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของประสบการณ์การใช้สารสเปติดชนิดนิด ของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547 – 2548

พฤติกรรมที่เฝ้าระวัง	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	(n = 371)		(n = 434)	
เคย	341	91.9	394	90.8
ไม่เคย	30	8.10	40	9.20
การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนร่วมเพศ 1 เดือนที่ผ่านมา	(n = 340)		(n = 444)	
เคย (คืนทุกครั้ง)	12	3.5	24	5.4
ไม่เคย	328	96.50	420	94.60

7. ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์

ความรู้ของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ จังหวัดพิจิตรพบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น (ตาราง 7)

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547 – 2548

ความรู้และความตระหนัก เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การใช้ถุงยางอนามัย สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	(n = 371)		(n = 443)	
ใช่ (ตอบถูก)	345	93.0	421	95.0
ไม่ใช่ (ตอบผิด)	26	7.0	22	5.0
การมีคู่นอนคนเดียวที่ไม่มีเชื้อเอดส์เป็นวิธีหนึ่งที่ป้องกันการติดเอดส์ได้	(n = 367)		(n = 442)	
ใช่ (ตอบถูก)	309	84.2	362	81.9
ไม่ใช่ (ตอบผิด)	58	15.8	80	18.1
บุงสามารถ เป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คุณได้	(n = 369)		(n = 440)	
ใช่ (ตอบผิด)	252	68.3	160	36.4
ไม่ใช่ (ตอบถูก)	117	31.7	280	63.6

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตาราง 7 (ต่อ) จำนวนและร้อยละความรู้และความตระหนักรเกี่ยวกับโรคเอดส์ของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกงประจำการ จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2547 – 2548

ความรู้และความตระหนักรเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์สามารถติดเชื้อเอดส์ได้	(n = 370)		(n = 439)	
ใช่ (ตอบผิด)	286	77.3	116	26.4
ไม่ใช่ (ตอบถูก)	84	22.7	323	73.6
คนที่เรามองเห็นว่ามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงคือคนที่มีเชื้อเอดส์	(n = 367)		(n = 440)	
ใช่ (ตอบถูก)	263	71.7	299	68.0
ไม่ใช่ (ตอบผิด)	104	28.3	141	32.0
ในปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์ได้ (ยาต้านไวรัส) ได้ใช่หรือไม่	(n = 369)		(n = 442)	
ใช่ (ตอบถูก)	153	41.5	236	53.4
ไม่ใช่ (ตอบผิด)	216	58.5	206	46.6
ท่านเคยตรวจเลือดโดยสมัครใจหรือไม่	(n = 365)		(n = 437)	
เคยไปตรวจโดยสมัครใจ	107	29.3	111	25.4
เคยตรวจเพราะเกณฑ์ทหาร	17	4.7	18	4.1
อื่นๆ (ตรวจสุขประจําปี, บริจาคเลือด, สมัครงาน)	20	5.5	4	0.9
ไม่เคยตรวจ	221	60.5	304	69.6

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกงประจำการ จังหวัดพิจิตรผลัดเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2547–2548 เป็นการรวบรวม วิเคราะห์ ประเมินพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มชายไทยที่เข้าเป็นทหารกงประจำการ จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่าชายไทยที่เข้าเป็นทหารกงประจำการ จังหวัด

พิจิตร อายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่อายุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกลดลง มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น พบว่าระดับอาชีวศึกษาและปริญญาตรีลดลง อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างเหมือนกันทั้งสองปี สถานภาพส่วนใหญ่ ยังโสด ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คุณอนที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยครั้งแรกส่วนใหญ่ เป็นคนรัก หรือเพื่อนสนิทเหมือนกันทั้ง 2 ปี และพบว่ารอบปีที่ผ่านมาชายไทยที่เข้าเป็นทหารกงประจำการ

ประจำการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับหญิงชายบริการทางเพศมากกว่าหญิงอื่น

กลุ่มชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการของจังหวัดพิจิตรเป็นกลุ่มประชากรวัยรุ่น ส่วนใหญ่ยังเป็นโสด แต่กลับพบว่ามีประสบการณ์ทางเพศแล้ว ก่อนขึ้นสูง อายุต่ำสุดในการมีเพศสัมพันธ์ลดลง อาจเนื่องมาจากมีการพัฒนาทางด้านร่างกายที่ดีของเด็กในปัจจุบัน ทำให้เข้าสู่วัยรุ่นโดยเร็ว รวมทั้งสภาพสังคมที่เปิดโอกาสให้วัยรุ่นกล้าคิด กล้าแสดงออก และมีอิสระในการใช้ชีวิต รวมถึงการสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้อย่างง่าย ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ตั้งแต่อายุยังน้อย และข้อมูลที่ว่าสารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ซึ่งมีหญิงบริการเป็นผู้ที่มีโอกาสสร้างเชื้อและมีโอกาสแพร่เชื้อไปยังกลุ่มอื่นได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเสี่ยงของการของเพศชาย และเพศหญิง โดยคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสทำให้มีโอกาสได้ศึกษานิสัยใจกัน ได้มีประสบการณ์ทางเพศและเป็นการแสวงหาความสุขร่วมกัน จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการของจังหวัดพิจิตร นิยมที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคนรักมากกว่าการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงชายบริการทางเพศ โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

ขณะที่อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอยู่ในระดับต่ำ ทั้ง 2 ปี นี้น อาจเนื่องจากความคิดที่ว่าการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน คนรัก หรือเพื่อนสนิท ไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี หรือมีภัยจากการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงชายบริการทางเพศ

หรือไม่ก็อาจเป็นเพราะการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้มีการเตรียมการ และในสถานที่นั้นก็ไม่สามารถหาถุงยางอนามัยมาใช้ได้อย่างสะดวก จึงทำให้อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอยู่ในระดับต่ำ

สำหรับกรณีที่อัตราการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการมีเพศสัมพันธ์ ในรอบปีที่ผ่านมาลดลงเกือบทุกประเภทของคุณอน แต่ส่วนใหญ่จะใช้เมื่อมีคุณอนเป็นหญิงชายบริการทางเพศ อาจเป็นเพราะว่าการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ช่วงหนึ่งมีการแพร่ระบาดจากหญิงชายบริการทางเพศไปยังกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะชายนักเที่ยว ประชาชนจึงให้ความสำคัญในการป้องกันโรคเอดส์กับกลุ่มตั้งกล่าวเป็นพิเศษ แต่อย่างไรก็ต้องอัตราการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงชายบริการทางเพศของชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการจังหวัดพิจิตรในปี พ.ศ. 2547 – 2548 กลับลดลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการถุงยางอนามัย 100% จึงควรพิจารณาให้ความสำคัญกับการรณรงค์ในการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงชายบริการทางเพศ

ด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามเมื่อป่วยหรือสงสัยว่าป่วยเป็นการโรค พบว่าส่วนใหญ่เคยป่วยหรือสงสัยว่าป่วยเป็นการโรคเพิ่มขึ้น และการปฏิบัติที่ลูกต้องกีเพิ่มขึ้น เช่น การไปพบแพทย์ที่คลินิกศูนย์กลางโรคหรือโรงพยาบาล และคงให้เห็นว่ามีการคุยกับตัวเองเพิ่มขึ้น แต่พฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงคือ การซื้อยาคินองโดยไม่ได้พบแพทย์เพิ่มขึ้นจากการร้อยละ 23.1

นิพนธ์ต้นฉบับ

เป็นร้อยละ 50.0 ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการโรมของจังหวัดพิจิตร ยังมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พบว่าเคยใช้ลดลง สารเสพติดที่ใช้ส่วนใหญ่คือบุหรี่เหมือนกันทั้ง 2 ปี สารเสพติดที่เคยใช้ในรอบปีที่ผ่านมา พบว่าร้อยละ การใช้เพิ่มขึ้นค่อนข้างชัดเจนคือ ยาบ้า ปี พ.ศ.2547 พบจำนวน 13 คน ปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 40 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการดังกล่าวเคยอาศัยอยู่กรุงเทพมหานคร และชลบุรีนานที่สุดรอบปีที่ผ่านมาจำนวน 10 คน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย ปี พ.ศ.2547 ของ ธนรักษ์ พลพัฒน์ ที่พบว่าความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีก่อให้ผู้ติดยาเสพติดชนิดนิดเข้าเส้นในระดับประเทศเท่ากับร้อยละ 42.2 ซึ่งนับว่าเป็นระดับที่หักดงสูงมาก และความชุกยังไม่มีแนวโน้มจะลดลง จากการสำรวจพบว่า มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดในสถานพยาบาลของรัฐซึ่งเป็นหน่วยเฝ้าระวังลดลงอย่างมาก มี 4 จังหวัดที่สามารถทำการสำรวจการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดได้มากกว่า 20 คน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (ความชุก 38.0), ชลบุรี (ความชุก 55.9), สงขลา (ความชุก 41.4) และนราธิวาส (ความชุก 43.1)

การคุ้มครองคุ้มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนร่วมเพศ 1 เดือนที่ผ่านมาพบว่าประสบการณ์การคุ้มครองคุ้มที่มีแอลกอฮอล์ทุกรังก์ก่อนร่วมเพศเพิ่มขึ้น ซึ่งนับว่าพฤติกรรมการใช้สารเสพติดดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เดี่ยงต่อการติดเชื้อเออดส์ เพราะยาเสพติดทุกชนิด

เช่น บุหรี่ เหล้า แอลกอฮอล์ ยาอนหลับ กาแฟ แมลงเพตาเมินฯลฯ เมื่อเข้าสู่กระแสงโลหิตจะไปกระตุ้นสูญญ์แห่งความพึงพอใจทำให้มีความสุข แต่ไปรบกวนสูญญ์แห่งการตัดสินใจ ทำให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาด ซึ่งจะทำให้นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดพลาดได้

ข้อเสนอแนะ

1. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้ความรู้ในการป้องกันโรคเออดส์รวมถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และฝึกทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเออดส์ ทั้งในและนอกสถานศึกษา
2. ควรทบทวนการดำเนินงานโครงการถุงยางอนามัย 100% โดยเน้นให้สามารถเข้าถึงกลุ่มต่างๆ ให้มากที่สุด และถุงยางอนามัยควรที่จะหาได้อย่างสะดวกตามสถานที่ๆ เหมาะสม
3. ในกลุ่มผู้ที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว โดยเฉพาะในกลุ่มทหารกองประจำการที่สมรสแล้ว ควรสนับสนุนค่านิยมเรื่องการมีเพศสัมพันธ์แบบรักเดียว ใจเดียว หรือการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนของตนเท่านั้น
4. ควรมีการรณรงค์เรื่องการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงที่ไม่ใช่คู่นอนประจำ

กิจกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายแพทย์ประจักษ์ วัฒนาภูล นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพิจิตร,

นิพนธ์ต้นฉบับ

นายแพทย์พูลสิติทัช ศิติสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรม ป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร, นางพรณี ปานบุญ หัวหน้างานควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร ที่ให้ความกรุณาสนับสนุน ทรัพยากร ตลอดจนให้คำแนะนำทุกด้าน และ ขอบอกคุณสัสดีจังหวัดพิจิตร สัสดีอำเภอทุกอำเภอที่ อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และที่ขาดไม่ได้ ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้คือ ทหารกองประจำการ จังหวัดพิจิตร ผลัดเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2547 - 2548 ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือและตอบแบบสอบถาม จนทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลได้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ประไพครี แก้ววิเชียร ที่ช่วยกรุณาแปลบทคัดย่อเป็น ภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. ชนิษฐา กาญจนะไพรожน์, สุมาลี แซ่หลี. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มทหารกองประจำการของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ สถานการณ์โรคเอดส์ประเทศไทย. สำนักระบาดวิทยา, 2546.
2. งานระบาดวิทยาโรคเอดส์ วัฒน์ โรค และ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กลุ่มพัฒนาระบบและ มาตรฐานงานระบาดวิทยา แนวทางการเฝ้าระวัง พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีกลุ่มทหาร กองประจำการ. สำนักระบาดวิทยา, 2547.

3. ชัยยศ คุณานุสนธิ์ เอดส์ : ปัญหา ผลกระทบ และการตอบสนองของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจอสการพิมพ์, 2543.

4. ชนรักษ์ พลพัฒน์. ผลการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย พ.ศ. 2547. วารสาร โรคเอดส์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2548.

5. สุทธันนท์ สุทธชนาด คณะ. พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มทหารกองประจำการ รอบที่ 9 ปี พ.ศ. 2546. วารสาร โรคเอดส์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2547.